

СХВАЛЕНО

на засіданні педради
протокол № 1/26-27 від 31.08.2026 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом директора гімназії
№ від 02. 09. 2026 р.

ПОЛОЖЕННЯ

**про запобігання і протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми у гімназії №11
міста Бердичева Бердичівського району Житомирської області**
(із змінами та доповненнями згідно з наказом МОН України від 18.06.2026 № 961)

1. Загальні положення

Положення про запобігання і протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми у гімназії №11 м. Бердичева Житомирської області (далі – положення) розроблене на підставі Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 4 червня 2025 р. № 658.

Положення спрямоване на забезпечення функціонування ефективної системи унеможливлення будь-якого виду насильства та жорстокого поводження з дітьми, створення безпечного освітнього середовища, вільного від насильства та жорстокого поводження з дитиною, запровадження системи інформування про випадки (або підозру на випадки) насильства та жорстокого поводження з дітьми у гімназії, а також забезпечення оперативного їх розгляду та реагування на них.

У Положенні основні поняття та терміни вживаються відповідно до їх значення в Типовій програмі унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми, Законах України «Про освіту», «Про охорону дитинства», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», а також у Порядку реагування на випадки булінгу (цькування):

- **булінг (цькування)** — психологічне, фізичне, економічне чи сексуальне насильство, тобто будь-яке умисне діяння (дія або бездіяльність), у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, яке систематично вчиняється особою стосовно дитини, з якою вони є учасниками колективу закладу освіти, або дитиною стосовно іншого учасника цього колективу та яке порушує права, свободи, законні інтереси постраждалої особи та/або перешкоджає виконанню нею визначених законодавством обов'язків. Насильство вважається систематичним, якщо воно вчиняється два і більше разів протягом 12 місяців з дня реєстрації повідомлення про перший випадок насильства або з дня вчинення першого насильства (незалежно від наявності повідомлення та/або реєстрації);
- **кривдник** — учасник колективу, який вчинив насильство, зокрема булінг (цькування), стосовно іншого учасника цього колективу;
- **постраждала особа** — учасник колективу, стосовно якого вчинено насильство;

- **свідок** — особа, яка була очевидцем насильства або якій відомі будь-які обставини, що стосуються випадку насильства;
- **учасники колективу** — здобувачі освіти, працівники закладу освіти, інші особи, залучені до освітнього процесу.

Ознаками булінгу (цькування) є систематичне вчинення насильства особою стосовно дитини, з якою вони є учасниками колективу закладу освіти, або дитиною стосовно іншого учасника цього колективу.

Насильство вважається систематичним, якщо воно вчиняється два і більше разів протягом 12 місяців з дня реєстрації повідомлення про перший випадок насильства або з дня вчинення першого насильства (незалежно від наявності повідомлення та/або реєстрації повідомлення про перший випадок насильства).

2. Основні завдання щодо захисту від різних форм насильства та жорстокого поводження з дітьми в гімназії № 11 м. Бердичева Житомирської області (далі — заклад освіти):

2.1. Превентивні заходи:

- вироблення офіційної позиції закладу освіти щодо усіх форм насильства та інформування про неї всіх учасників освітнього процесу;
- здійснення аналізу ситуації у закладі освіти (фізичного та емоційно-психологічного середовища);
- ознайомлення учасників освітнього процесу – здобувачів освіти, батьків, працівників закладу освіти з Правилами внутрішньогімназійного розпорядку, правилами поведінки здобувачів освіти, інформування з питань унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- визначення обов'язків та відповідальності учасників освітнього процесу щодо створення та дотримання безпечної поведінки в закладі освіти;
- проведення інструктажів з усіма працівникам закладу освіти.

2.2. Заходи із виявлення та реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми:

- організація доступних та безпечних способів повідомлення про випадки насильства та жорстокого поводження з дитиною (телефонний зв'язок, електронний лист, скринька довіри, анонімний лист, усна заява);
- оперативне реагування за результатами розгляду заяв (скарг, повідомлень) про випадки насильства або жорстокого поводження з дітьми (далі – повідомлення).

2.3. Заходи з навчання та підвищення обізнаності унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми:

- організація інформаційно-просвітницьких, інтерактивних, профілактичних інших навчальних заходів для учасників освітнього процесу (педагогів, батьків, дітей).

2.4. Заходи з моніторингу та оцінки виконання Плану роботи закладу освіти щодо унеможливлення насильства, жорстокого поводження з дитиною:

- регулярні самоперевірки (оцінка ефективності заходів, виявлення проблемних аспектів);
- збір інформації для зворотного зв'язку (додаток 3);
- аналіз інцидентів (вивчення випадків насильства для запобігання повторенню).

2.5. Заходи з інформування:

- Здійснення інформування про цілодобові телефони довіри з питань допомоги жертвам насилля у закладі освіти та сім'ї; Національної гарячої лінії з питань запобігання насильству, Національної дитячої «гарячої лінії», працівника ювенальної превенції територіального органу поліції.
- Обов'язкове інформування відповідних органів про випадки, або підозри щодо форм насильства та експлуатації.
- На офіційному сайті закладу освіти забезпечити відкритий доступ до публічної інформації та документів, зокрема:
 - Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми;
 - правила поведінки для здобувачів освіти в закладі освіти;
 - план заходів, спрямованих на запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми;
 - порядок подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини;
 - контактну інформацію про уповноважену особу, про служби, до яких можна звернутися постраждалим;
 - інформацію про проведення виховної роботи та інформаційно-просвітницьких заходів.

3. Обов'язки та повноваження керівника та працівників закладу освіти

Директор закладу освіти:

- сприяє створенню безпечного освітнього середовища в закладі освіти, вільного від насильства та жорстокого поводження з дитиною;
- затверджує Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми з урахуванням Типової програми в закладі освіти, є відповідальним за його реалізацію, забезпечує його оприлюднення, обов'язкове ознайомлення з ним працівників та здійснює контроль за його виконанням;
- забезпечує здійснення заходів із ознайомлення працівників закладу освіти інших фахівців, які контактують із дітьми, із Положенням про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми на початку їх роботи з дітьми (у строк, що не перевищує п'яти робочих днів із дня початку роботи з дітьми);
- розглядає усні та письмові повідомлення протягом однієї доби з дня надходження, забезпечує

функціонування механізму подання заяв;

- повідомляє уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України та службі у справах дітей у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною;
- взаємодіє із службами у справах дітей, центрами соціальних служб, закладами освіти, охорони здоров'я та іншими уповноваженими органами для оперативного реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- сприяє проходженню особами, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідками або постраждали від насильства або жорстокого поводження, відповідної програми для таких осіб (зокрема, за наявності рішення суду або за рекомендацією комісії з розгляду випадків насильства);
- забезпечує проведення навчань, тренінгів, профілактичних заходів для дітей, батьків або інших законних представників дитини, працівників закладу освіти з питань запобігання насильству та жорстокому поводженню з дітьми;
- контролює відповідно до статті 10 Закону України “Про охорону дитинства” заборону працювати у контакті з дітьми особам, інформацію про яких внесено до Єдиного реєстру осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи;
- організовує, під час працевлаштування осіб, які матимуть безпосередній або опосередкований контакт з дітьми, з метою виявлення можливої схильності особи до агресії, насильницької поведінки, жорстокого поводження;
- контролює розроблення та поширення інформаційних матеріалів з питань унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- забезпечує, з метою унеможливлення насильства або жорстокого поводження з дітьми, виявлення поведінки дітей, працівників гімназії, яка потенційно може призводити до насильства та жорстокого поводження, оскільки недопустимою вважається поведінка, що може призводити до порушення права дитини на повагу до її особистості, гідне ставлення;
- призначає відповідальну особу для здійснення заходів щодо унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми та реєстрації повідомлень;
- здійснює контроль за виконанням плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію насильству в закладі освіти.

Працівники закладу освіти:

Працівники закладу освіти у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною зобов'язані:

- вжити невідкладних заходів для припинення насильства або жорстокого поводження з дитиною;
- надати у разі потреби домедичну допомогу, викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги та звернутися до уповноваженого підрозділу органу Національної поліції;

- повідомити директора закладу освіти та одного з батьків або інших законних представників дитини, яка вчинила насильство або жорстоке поводження, та дитини, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження, про виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною.

Розроблюють та поширюють інформаційні матеріали з питань унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми шляхом:

- розміщення на інформаційних стендах у приміщенні закладу освіти, розповсюдження серед працівників, дітей, їх батьків або інших законних представників дитини у формі буклетів (листівок);
- надсилання через батьківські, учнівські групи в месенджерах, розміщення на офіційному веб-сайті гімназії та його сторінках у соціальних мережах;
- проведення тематичних семінарів для батьків або інших законних представників дитини.

З метою унеможливлення ризиків насильства та жорстокого поводження з дитиною працівники закладу освіти повинні не допускати фізичного контакту з дитиною, якщо він не є необхідним відповідно до змісту заходів або видів діяльності з дитиною.

У разі коли передбачається фізичний контакт з дитиною, який є необхідним відповідно до змісту заходів з дитиною, такий контакт проводиться у присутності не менше однієї повнолітньої особи, крім виконавця, або в приміщенні, що забезпечує можливість вільного доступу інших осіб та не має перешкод для самостійного виходу дитини.

4. Організація інформування працівників та учасників освітнього процесу

4.1. Забезпечення інформування працівників з питань унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми (далі - інформування) у закладі освіти, передбачає такі напрями:

- розпізнавання фізичного, психологічного, економічного та сексуального насильства;
- методи профілактики булінгу серед дітей;
- використання ненасильницьких методів спілкування та управління конфліктами;
- надання першої психологічної допомоги дітям, які постраждали від насильства та жорстокого поводження;
- застосування порядку дій у разі виявлення випадків насильства або підозри щодо їх наявності;
- дотримання правових норм щодо захисту дітей від насильства;
- застосування алгоритму взаємодії з уповноваженими підрозділами органів Національної поліції та службою у справах дітей у разі виявлення фактів та ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною.

4.2. Інформування здійснюється шляхом:

- проведення щорічних інформаційних кампаній, тематичних тижнів і конкурсів, приурочених питанням унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- інтерактивних тренінгів для дітей із розвитку емоційного інтелекту, толерантності та

ненасильницького спілкування; проведення ігор та рольових ігор;

- впровадження занять з дітьми та молоддю з питань безпечної поведінки, прав дитини та медіації;
- співпраці з психологами та соціальними працівниками для проведення групових та індивідуальних занять щодо запобігання насильству;
- організації зустрічей із фахівцями, які можуть поділитися досвідом і порадами щодо запобігання насильству;
- використання мультимедійних матеріалів (відеороликів, презентацій, інтерактивних платформ).

Для проведення інформування дітей, батьків або інших законних представників дітей, працівників закладу освіти можуть залучатися експерти, фахівці, зокрема представники органів місцевого самоврядування, структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій, служб у справах дітей, уповноважених підрозділів органів Національної поліції, надавачів соціальних послуг, закладів вищої освіти, а також психологи, соціальні педагоги, фахівці в галузі права, представники громадських об'єднань, іноземних неурядових організацій.

5. Організація розгляду повідомлення про можливий випадок насильства та порядок діяльності Комісії

Функціонування механізму подання повідомлень про випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми у закладі освіти передбачає:

- інформування дітей та їх батьків або інших законних представників дитини, працівників гімназії про їх обов'язок повідомити про випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми з наданням інформації про шляхи інформування про такі випадки;
- забезпечення функціонування різних способів отримання повідомлень про можливі випадки насильства (телефонний зв'язок, електронний лист, скринька для паперових повідомлень), зокрема анонімно за бажанням особи, яка залишила повідомлення;
- у разі якщо у вчиненні насильства підозрюється керівник закладу освіти, повідомлення подається засновнику закладу освіти або відповідному органу управління, якому підпорядковується цей заклад освіти.

Директор закладу освіти розглядає повідомлення протягом однієї доби з дня його надходження (додаток 1).

Відповідальна особа:

- реєструє повідомлення, що надійшло, в журналі обліку (додаток 2), якщо повідомлення надійшло у вихідний, святковий, інший неробочий день або в позаробочий час, що визначені відповідно до закону, його реєстрація відбувається в перший за ним робочий день;
- забезпечує його підготовку до розгляду.

У разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною директор закладу освіти невідкладно у строк, що не перевищує трьох годин:

- вживає заходів для припинення насильства та унеможливлення повторного вчинення насильства;
- повідомляє про це батькам або іншим законним представникам дитини (крім випадків, коли батьки або інші законні представники дитини є кривдниками дитини);
- письмово повідомляє уповноваженому підрозділу органу Національної поліції та службі у справах дітей за місцем розташування закладу освіти з одночасним інформуванням про це територіального органу Національної соціальної сервісної служби України, Державної служби у справах дітей;
- за потреби викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги;
- скликає засідання комісії згідно з порядком діяльності комісії з розгляду випадків насильства та/або жорстокого поводження з дітьми не пізніше ніж протягом трьох робочих днів з дня отримання повідомлення (додаток 4).

Особливості діяльності та рішень Комісії:

- Факт вчинення булінгу (цькування) встановлюється виключно рішенням суду, яке набрало законної сили, і не є метою чи завданням комісії.
- Рішення комісії приймаються з обов'язковим дотриманням принципу найкращих інтересів дитини. Комісія зобов'язана забезпечити право дитини бути вислуханою відповідно до її віку та рівня зрілості.
- Вислуховування дитини на засіданні комісії здійснюється безпосередньо у присутності батьків або їхніх представників та за участю практичного психолога або соціального педагога. Батьки можуть надати письмову згоду щодо проведення вислуховування дитини без їхньої участі. Дитина може надати у письмовій формі інформацію про факт(и) насильства або іншу відому інформацію.
- Факт вислуховування дитини, форма його проведення та основний зміст висловленої позиції підлягають обов'язковій фіксації в матеріалах розгляду.

6. Оцінювання ризиків та застосування заходів виховного впливу

Унеможливлення насильства та жорстокого поводження включає регулярне оцінювання ризиків, пов'язаних з насильством та жорстоким поводженням з дітьми, вжиття заходів, необхідних для їх усунення або мінімізації, із забезпеченням подальшого моніторингу та контролю, а також перегляд запроваджених заходів з унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми.

Якщо за результатами розгляду повідомлення:

- виявлено ознаки насильства та жорстокого поводження з дитиною, директор закладу освіти та відповідальна особа аналізує причини та умови, які могли сприяти або стати підставою для порушення прав дитини;
- не виявлено ознак насильства та жорстокого поводження з дитиною, інформація, викладена в повідомленні, аналізується на предмет наявності ризиків насильства та жорстокого поводження з дитиною та вживаються заходи до унеможливлення настання таких ризиків.

Діяльність щодо виявлення та аналізу ризиків провадиться у закладі освіти із залученням сторін,

зокрема дітей.

Застосування заходів виховного впливу:

- Комплекс заходів виховного впливу визначається Комісією для відновлення та нормалізації відносин між кривдниками, постраждалими особами і свідками насильства, а також для виправлення деструктивних реакцій та способів поведінки кривдників.
- Застосування заходів, спрямованих на примирення сторін, допускається виключно: за добровільною згодою постраждалої дитини та її законних представників; за умови відсутності ризику повторного насильства або шкоди; з урахуванням висновку практичного психолога (за наявності).
- Рішення комісії щодо заходів виховного впливу має містити мету, конкретні завдання, зміст, методи та форми заходів, критерії оцінки результатів, строки, відповідальних осіб та обґрунтування відповідності найкращим інтересам кожної залученої дитини.
- Психологічний та соціально-педагогічний супровід здійснюють практичний психолог та соціальний педагог (за наявності) закладу освіти.
- Діти, які вчинили булінг або постраждали від нього, мають право на отримання послуги із соціально-психологічної реабілітації. Керівник закладу освіти зобов'язаний сприяти проходженню кривдниками, постраждалими та свідками відповідних програм профілактики та реабілітації.

7. Прикінцеві положення

7.1. Дане Положення затверджується наказом директора закладу освіти і є обов'язковими до виконання усіма учасниками освітнього процесу.

7.2. Учасники освітнього процесу мають бути ознайомлені з порядком захисту дітей від різних форм насильства та жорстокого поводження в закладі освіти.

Про невиконання, неналежне виконання повноважень щодо запобігання насильству та жорстокому поводженню з дітьми у закладі освіти може бути повідомлено уповноваженій особі (координатору) в органах виконавчої властивості та органах місцевого самоврядування, на яких покладено функції щодо забезпечення рівності прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії насильству за ознакою статі.

З Положенням про запобігання і протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми у гімназії
№ 11 м. Бердичева Бердичівського району Житомирської області ознайомлені:

№ п/п	ПІБ	Посада	Підпис
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			
16.			
17.			
18.			
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			
29.			
30.			
31.			
32.			
33.			
34.			
35.			
36.			
37.			
38.			
39.			
40.			
41.			
42.			
43.			
44.			

45.			
46.			
47.			
48.			
49.			
50.			
51.			
52.			
53.			
54.			
55.			
56.			